

DOUĂ NOI MORMINTE DESCOPERITE LA DINOGETIA (GARVĂN, JUD. TULCEA)

Cristian OLARIU

Cuvinte cheie: *înhumație, podea, vatră, zid.*

Keywords: *inhumation, floor, oven, wall.*

During the excavations campaign of 2003, which was made in a former section, S3C1P, there have been discovered two burials, probably belonging to the final phase of inhabitation of the site. The two burials belonged to two female persons, being incompletely preserved. They had no inventory and they belong to the final stage of inhabitation at Dinogetia (that is, the second half of the XIIth century AD). The last assumption can be stated due to the graves' depth, in a layer of debris from the last level at Dinogetia. In the same section, there were discovered a furnace and a portion of an early stone medieval wall.

În cursul campaniei din septembrie- octombrie 2003, la Dinogetia (Garvăn, jud. Tulcea), au fost efectuate cercetări arheologice în zona *extra muros* aflată la sud de cetate. Astfel, la sud de S3C1 a fost deschisă o casetă, S3C1P, cu dimensiunile de 3x2 m. Aici, la o adâncime de - 0,70 m, în partea de sud a casetei, sub un nivel de dărâmătură, a fost identificat un mormânt de înhumație (M1), cu orientarea NNV/SSE, păstrat parțial. Acesta avea lungimea de 1,70 m, lățimea de 0,65 m, fiind săpat în nivelul de dărâmătură (prăbușită peste ultimul nivel de locuire al cetății). Mormântul nu conținea vreun inventar. În colțul de NV al casetei, a fost descoperit un alt mormânt de înhumație (M2), la o adâncime de - 0,82 m, orientat NNV/SSE. Acest al doilea mormânt avea o lățime de 0,80 m; lungimea nu i se cunoaște, fiind distrus parțial în partea inferioară de săpături mai vechi. Ca și cel menționat mai sus, era săpat în nivelul de dărâmătură, fără a avea inventar. Persoanei înhumate în M2 îi lipsește capul, din care s-a păstrat doar mandibula. Torsul este bine păstrat, ca și membrele superioare. În schimb, membrele inferioare lipsesc, cel mai probabil datorită surpării profilului de SE. Nici acest mormânt nu conținea inventar. Este de remarcat faptul că solul de la Dinogetia este extrem de fărâmicios, având în componență, pe lângă pământ, stuf și resturi vegetale, ceea ce face cercetarea extrem de dificilă.

Interesant este faptul că aceste două morminte au fost săpate în ultimul nivel

de dărâmtură, semnificația acestui fapt fiind că ele aparțin fazei finale de locuire a cetății de la Dinogetia (cu alte cuvinte, celei de-a doua jumătăți a secolului al XII-lea p. Chr.)¹. Mormintele conțin scheletele a două persoane de sex feminin și sunt păstrate fragmentar.

Brațele sunt încrucișate pe abdomen, cu mâna dreaptă deasupra celei stângi. Acest fapt reprezintă, se pare, o normă privind înmormântările de la Dinogetia, de vreme ce în necropola cetății se găsesc morminte în care ritualul de înmormântare este asemănător².

Sub M1, la adâncimea de - 0,80 m, a fost identificată o podea din lut galben bine tasat. Mai jos, la - 1,07 m, a fost descoperită o nouă podea din lut galben, spartă în partea de NNV și în cea de SSE de gropi menajere. Groapa din partea de NNV se continua până la o adâncime de - 1,15 m, în vreme ce aceea din partea de SSE ajunge până la o adâncime maximă de - 1,43 m, sub care a fost identificat un nivel de distrugere, constând în resturi și dărâmtură³.

În aceeași casetă, la - 1,37 m, în colțul de NE al casetei, a fost descoperit un zid cu grosimea de 0,60 m, orientat N/S și format din pietre de formă neregulată legate cu pământ și spart în partea de NV de o groapă în care au fost descoperite urme de arsură.

În celălalt capăt al casetei, la adâncimea de - 1,60 m, a fost identificată o vatră circulară, mărginită de cărămizi, care intră în profilul de S. De asemenea, și în partea de NV a casetei, la - 1,52 m, a fost identificată o groapă menajeră care intra în profil.

*

Cercetarea din S3C1P a completat imaginea avută asupra locuirii extramurane de la Dinogetia. Dacă în ultima fază de existență a cetății se pare că avem de-a face cu locuire extramurană, inclusiv cu înmormântarea locuitorilor în zona de reședință (cea ce marchează, credem, o restrângere a locuirii la perimetrul insulei Biseriçuța), fazele anterioare marchează o prezență activă, demonstrată atât de vatra menționată mai sus, cât și de prezența, la - 1,37 m, a zidului deja amintit. Acestea se pare că aparțin ultimului nivel de locuire al cetății romane târzii, cu o datare în prima jumătate a secolului al VII-lea p. Chr.⁴. Urmează un hiatus de locuire, reprezentat de prezența sporadică a bordeielor medievale timpurii, identificate în cuprinsul sitului. Acestea, ca în cazul celui din zona *domus*, nu mai țin seama de mai vechile forme de locuire, ajungând să spargă zidul construcției⁵. Revenirea din timpul lui Ioannes Tzimiskes (secolul al X-lea p. Chr.) a marcat o repopulare a cetății, departe însă de standardele de locuire ale epocii romano-bizantine. Cu alte cuvinte, chiar dacă insula (mai ales fortificația) reprezintă în vremurile tulburi ale secolului al XII-lea p. Chr. un refugiu pentru

¹ Gh. ȘTEFAN și colab., *Dinogetia. Așezarea feudală timpurie de la Biseriçuța-Garvăn*, Biblioteca de Arheologie XIII, București, 1967, p. 11 și 14.

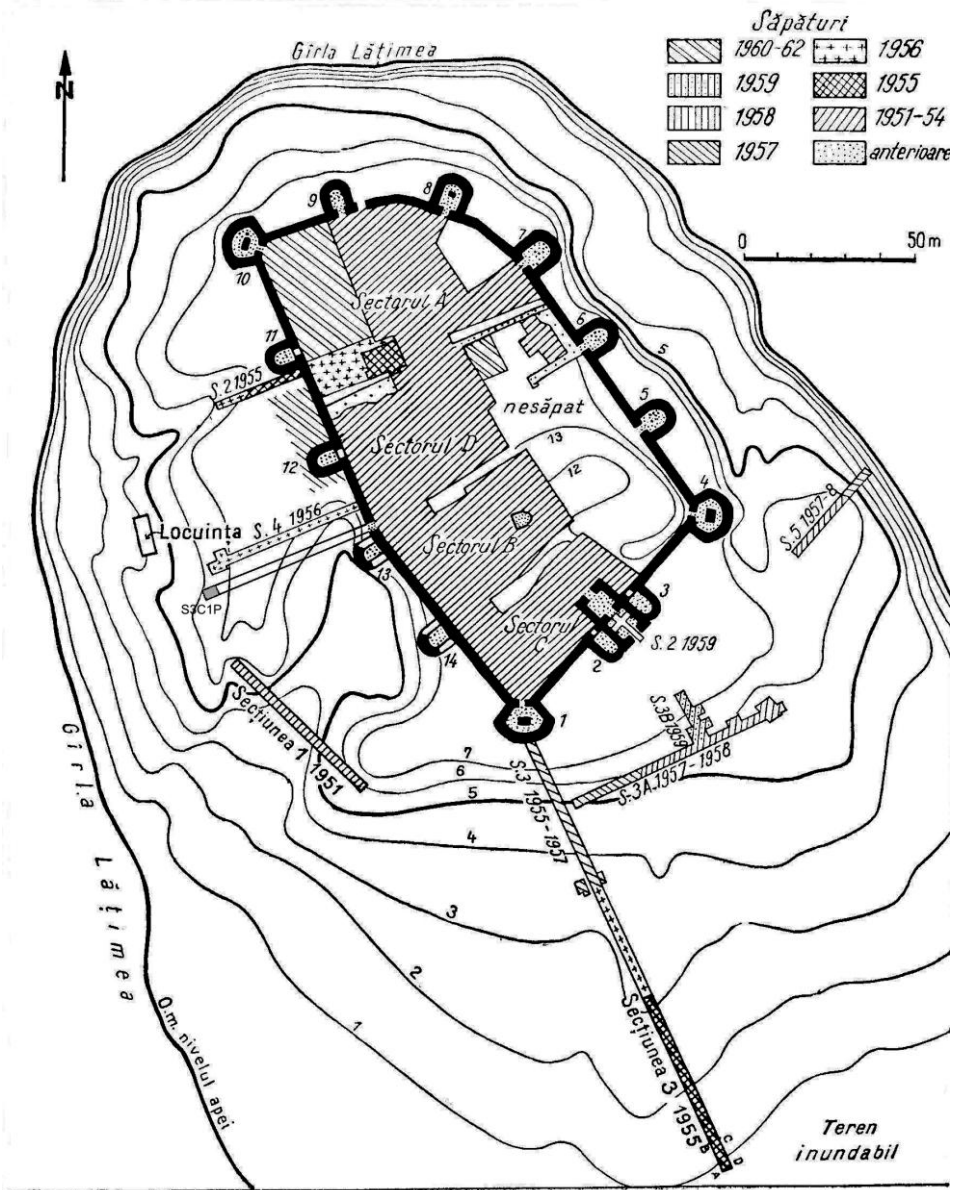
²*Ibidem*, p. 371 și 372.

³ Fragmente ceramice, bucăți de cărămidă și de mortar.

⁴ Gh. ȘTEFAN și colab., *op. cit.*

⁵ Vezi, fig. 5.

bizantini, același lucru se poate spune și despre populația locală aflată în exteriorul cetății. Nu cunoaștem la această dată modalitatea prin care au murit cele două persoane din M1 și M2; cert este faptul că și după moartea acestora, localnicii încă au continuat să supraviețuiască pe insulă, de vreme ce au putut oferi o înmormântare (ce-i drept, într-o formă simplă), celor două femei. Acest fapt ne duce cu gândul la existența unei forme de locuire ruralizate, în care localnicii nu mai nădăjduiau la ajutorul Imperiului, poziția defensivă a sitului și locația sa oferindu-le premisele pentru supraviețuire.

Popina Bisericiuța, plan de situație

Fig. 1 - Dinogetia. Plan general.

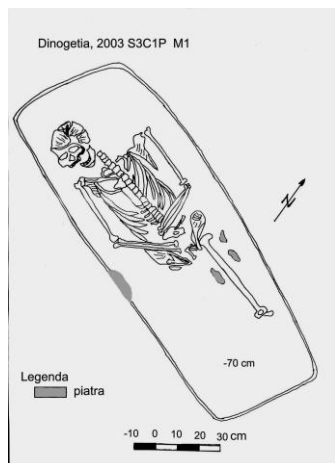

Fig. 2 - Mormântul M1.

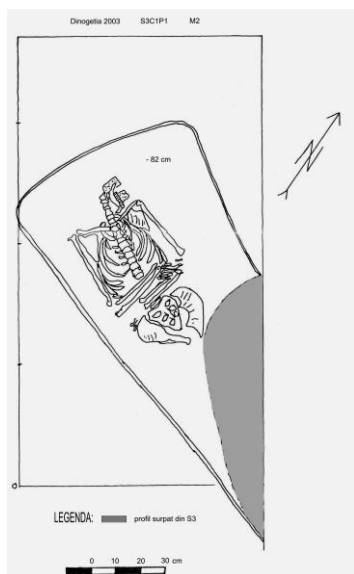

Fig. 3 - Mormântul M2.

Fig. 4 - Imagine cu vatra și zidul legat cu pământ din S3C1P.

Fig. 5 - Imagine cu groapa de bordei săpată în zidul de vest la *domus*.